

Drs. W. Smit

PR No. 31-83

VISSERIJ IN CIJFERS 1983

Augustus 1984

Landbouw-Economisch Instituut

Afdeling Visserij

REFERAAT

VISSERIJ IN CIJFERS 1983

Smit, W.

Den Haag, Landbouw-Economisch Instituut, 1984

46 pag., tab.

Deze jaarlijks verschijnende publikatie bevat gegevens over de bedrijfsresultaten per vaartuig en totaal per sector van de zee- en kustvisserij in 1983. In de kottervisserij en de grote zeevisserij werd met een grotere vloot meer besomd. De arbeidsopbrengst nam toe als gevolg van hogere deellonen, de totale nettoresultaten bleven gelijk (resp. -43 en +7 mln. gld.). De mosselcultuur besomde in 1983/84 evenveel als in 1982/83; lagere kosten lieten ruimte voor een hoger netto-overschot.

Voor de kottervisserij werd de financiële positie wat beter, uitgezonderd in de groepen middenslagkotters.

Handel en verwerking bereikten wederom een hogere omzet. De export steeg meer dan de binnenlandse omzet.

Visserij/Bedrijfsuitkomsten/Kottervisserij/Grote zeevisserij/
Mosselcultuur/Sectorresultaten/Financiële positie/Investerings/
Voorzieningsbalansen

Overname van de inhoud toegestaan, mits met duidelijke bronvermelding.

Inhoud

	Blz.
WOORD VOORAF	5
SAMENVATTING	7
SUMMARY	9
1. ALGEMEEN OVERZICHT AANVOERSECTOR	10
2. DE MARKT VOOR VISPRODUKTEN	14
2.1 Totaal overzicht	14
2.2 Rond- en platvis	15
2.3 Pelagische vis	15
2.4 Schaal- en schelpdieren	16
3. KOTTERVISSERIJ	20
3.1 De vloot	20
3.2 Bedrijfsresultaten per vaartuig	20
3.3 Bedrijfsresultaten per tak van visserij	22
4. GROTE ZEEVISSERIJ	30
4.1 De vloot	30
4.2 Bedrijfsresultaten per vaartuig	30
5. MOSSELCULTUUR	33
5.1 Aantal bedrijven en vloot	33
5.2 Aanvoer en opbrengst	33
5.3 Bedrijfsresultaten	33
6. TOTALE RESULTATEN PER SECTOR	38
6.1 Kottervisserij	38
6.2 Grote zeevisserij	39
6.3 Mosselcultuur	39
7. FINANCIËLE POSITIE VAN DE KOTTERVISSERIJ	44

Contents

	Blz.
INTRODUCTION	5
SUMMARY	7
ENGLISH SUMMARY	9
1. GENERAL SURVEY FISHING SECTOR	10
2. THE MARKET FOR FISHERIES PRODUCTS	14
2.1 Total survey	14
2.2 Round- and flatfish	15
2.3 Pelagic fish	15
2.4 Shellfish	16
3. NEAR WATER FISHERIES	20
3.1 The fleet	20
3.2 Financial results per vessel	20
3.3 Financial results per type of gear	22
4. MIDDLE WATER FISHERIES	30
4.1 The fleet	30
4.2 Financial results per vessel	30
5. MUSSEL CULTURE	33
5.1 Number of enterprises and fleet	33
5.2 Landings and proceeds	33
5.3 Financial results per enterprise	33
6. AGGREGATE FINANCIAL RESULTS PER SECTOR	38
6.1 Near water fisheries	38
6.2 Middle water fisheries	39
6.3 Mussel culture	39
7. FINANCIAL POSITION OF NEAR WATER FISHERIES	44

Woord vooraf

De reeks "Visserij in cijfers" beoogt van de belangrijkste takken van de Nederlandse visserij - kottervisserij, grote zeevisserij en mosselcultuur - zo snel mogelijk na afloop van het kalenderjaar een beknopt overzicht te geven van de bedrijfsresultaten, van de financiële positie en van marktontwikkelingen.

Het niet meer beschikbaar zijn van een nationale aanvoerstatische in welke vorm dan ook heeft de rapportering vertraagd. De verzameling van aanvoergegevens uit een aantal andere bronnen heeft ertoe geleid dat toch volledige en voor de berekening van voorlopige cijfers voldoende betrouwbare cijfers beschikbaar zijn gekomen. Een woord van dank aan de directies van de Nederlandse visafslagen is in deze dan ook zeker op zijn plaats.

De voorlopig berekende bedrijfsresultaten over 1983 van de kottervisserij en de grote zeevisserij zijn gebaseerd op opbrengstcijfers en een aantal kostengegevens uit de bedrijfseconomische boekhoudingen, aangevuld met ramingen voor de overige kosten. Voor de mosselcultuur, waarbij de bedrijfsuitkomsten worden bepaald aan de hand van (in het algemeen betrekkelijk laat ter beschikking komende) fiscale jaarstukken, zijn de bedrijfsresultaten in het laatste seizoen geraamd op basis van gegevens over aanvoer en opbrengsten via de veiling.

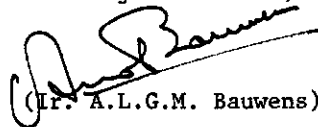
Ter vergelijking zijn definitieve cijfers over een aantal voorafgaande jaren vermeld. Tevens zijn geaggregeerde resultaten per sector berekend.

Voorts zijn hoofdstukken gewijd aan de financiële positie van de kottervisserij en aan de markt voor visproducten.

Aan de totstandkoming van het rapport hebben, onder leiding van drs. W. Smit, verschillende medewerkers van de afdeling Visserij en Bosbouw een bijdrage geleverd. Daarvan moeten afzonderlijk worden genoemd drs. W.P. Davidse voor het hoofdstuk over de financiële positie, A. den Dulk voor de rentabiliteitsgegevens van de kottervisserij, J. de Jager voor de rentabiliteitsgegevens van de grote zeevisserij en ir. J.G.P. Smit voor het hoofdstuk over de markt voor visproducten.

Tenslotte is een woord van dank op zijn plaats aan de vele reders, schippers-eigenaren en mosselkwekers, die op basis van vrijwilligheid de gegevens beschikbaar hebben gesteld voor de berekening van de bedrijfsresultaten. Daarbij moet tevens de veelal zeer prettige samenwerking met een aantal administratie- en accountantskantoren worden vermeld.

De Adj.-Directeur,

(Ir. A.L.G.M. Bauwens)

Den Haag, augustus 1984

Samenvatting

- Kottervisserij

De investeringsactiviteit in de kottervisserij is in 1983 op een hoog peil gebleven met als gevolg een vlootuitbreiding. De totale besomming steeg eveneens, zodat het totale nettoresultaat op hetzelfde, fors negatieve niveau bleef als in 1982. Voor de kleinere kotters, vooral om de Noord, waren de resultaten dank zij een gunstige garnalervisserij aanzienlijk beter. De kotters uit de middengroep hadden slechtere resultaten, met name door een minder gunstige kabeljauwvisserij. De grote kotters zagen hun resultaten door een vrij gunstige boomkorvisserij verbeteren. Toch werd nog bijna in alle groepen een nettotekort geboekt.

- Grote zeevisserij

In de grote zeevisserij is eveneens geïnvesteerd met een vlootuitbreiding als resultaat. De besomming kon ook in deze sector meestijgen, zodat het positieve nettoresultaat gehandhaafd bleef. De kleinere vrieshektrawlers (plm. 2000 pk) hadden een lager netto-overschot, maar de overschotten van de groeiende groep grotere vrieshektrawlers vulden dit overschot aan tot het niveau van 1982.

- Mosselcultuur

Een iets kleiner aantal bedrijven voerde in 1983/84 minder aan dan in 1982/83. Door een hogere gemiddelde prijs bleef de mosselbesomming op peil. Geraamde kostendalingen zorgden voor een wat hoger netto-overschot. Per bedrijf bleef het resultaat van de kleinere bedrijven achter bij het voorgaande seizoen; de middelgrote en vooral de grotere bedrijven konden het seizoen met hogere overschotten afsluiten.

- Financiële positie kottervisserij

De ten opzichte van 1982 gestegen besomming heeft in 1983 meer ruimte opgeleverd voor de (eveneens gestegen) financieringsverplichtingen. Daardoor is de financiële positie van de sector enigszins verbeterd. Over het geheel konden de bedrijven redelijk aan hun financieringsverplichtingen voldoen, hoewel bij een aantal middenslagkotters de ruimte voor rente- en aflossingsbetalingen niet voldoende bleek. Vermoedelijk zijn voor deze groep de vaak relatief zware financieringslasten, in veel gevallen voortvloeiend uit relatief hoge aanschaffingskosten voor tweedehands kotters, de oorzaak van liquiditeitsproblemen.

- De markt voor visprodukten

Het aanbod op de Nederlandse markt steeg zowel naar volume (omgerekend naar vangstgewicht) als naar aankoopwaarde voor handel en industrie met 7%. Met name de aanvoer nam toe, de invoer was wat geringer. De totale afzet bereikte een waarde van ruim 2 miljard gulden, 7,5% boven die in 1982, waarbij de uitvoer sterker toenam dan de binnenlandse afzet. De afzet van pelagische vis was wat lager, die van rond- en platvis, benemens die van schaal- en schelpdieren was hoger. Het uitvoersaldo steeg met 17% tot 876 mln gid.

Summary

The report supplies provisional data on financial results of near water fisheries, middle water fisheries and mussel culture in 1983, as well as information on developments in the fishing fleet, employment and the market for fish and fish products.

- Near water fisheries

As a result of investments in 1983 the fleet expanded to some extent. The number of smaller and bigger cutters rose as the number of medium size cutters diminished. Aggregate gross proceeds also rose, resulting in a higher amount available for crew and owners. Total crew's share took the whole increase, causing the net loss to remain at the 1982 level.

As for the individual groups results were better for smaller cutters (favourable shrimp fisheries) and bigger cutters (beam trawlers). Results of medium size cutters worsened (less favourable cod fisheries).

In general the enterprises could meet redemption and interest commitments in a better way than in 1982. Only a number of medium size cutters could not earn sufficient income to meet these commitments. Total debt rose as a result of investments.

- Middle water fisheries

A moderate expansion of the fleet was accompanied by rising proceeds. As a result the crew's share augmented and total net income remained on the 1982 level.

- Mussel culture

Total landings in 1983/84 decreased, but rising prices could keep gross proceeds on the previous season's level. Decreasing costs resulted in a slight increase of net income. Results of medium size and bigger enterprises improved, the smaller enterprises however earned less than in the previous season.

- The market for fish products

Bigger landings and slightly diminishing imports led to a bigger supply. Exports took the bulk of this increase whereas home consumption showed a slower growth. Sales of pelagic fish decreased slightly, those of demersal species and of shellfish increased.

1. Algemeen overzicht aanvoersektor

- Investerings en vloot

Ook in 1983 is geïnvesteerd in de Nederlandse vissersvloot. Er werden 47 nieuwe schepen in de vaart gebracht en bovendien 43 nieuwe motoren ingebouwd. Tezamen met een aantal andere investeringen leverde dit een nog niet eerder bereikt totaal op van f 243 miljoen.

Gemeten in aantallen schepen brachten deze investeringen voor de kottervisserij en de grote zeevisserij een vlootuitbreiding met zich mee; het aantal schepen in de mosselcultuur daalde met één vaartuig.

Het totale motorvermogen steeg aanzienlijk en wel van 541.000 tot 604.000 pk.

Ook nu ging de vlootuitbreiding weer gepaard met een groter aantal opvarenden. De werkgelegenheid op de vloot van kottervisserij, grote zeevisserij en mosselcultuur nam toe van 3360 tot 3530 man. Daarmee werd een al jaren niet meer voorgekomen niveau bereikt.

- Besomming

De totale besomming van de Nederlandse zee- en kunstvisserij was in 1983 wederom hoger dan in het voorafgaande jaar. De stijging bedroeg ruim 10% tot 876 miljoen gulden. Zowel de kottervisserij als de grote zeevisserij zag de besomming (met resp. 11 en 10%) stijgen. In de mosselcultuur was de toeneming geringer. Daarmee kon in deze drie sectoren de besomming, rekening houdend met de inflatie, redelijk het stijgingstempo van de vlootomvang bijhouden.

Over de hoogte van de aangevoerde hoeveelheid van kotter- en grote zeevisserij waren geen gegevens beschikbaar, evenmin over het prijsverloop van de diverse vissoorten. Voor de mosselcultuur werd de hogere besomming bereikt door een stijging van het prijsniveau; de aangevoerde hoeveelheid daalde met 6%.

Tabel 1.1 Totaaloverzicht van de vloot van de zeevisserij en de mosselcultuur
(per 31 december)

	1977	1978	1979	1980	1981	1982	1983 1)
Aantal vaartuigen:							
- kottervisserij	495	498	501	535	563	568	600
- grote zeevisserij	42	29	26	22	24	26	28
- mosselcultuur	85	83	82	82	82	82	81
Totaal	622	610	609	639	669	676	709
Totaal motorvermogen (in 1000 kW):							
- kottervisserij	239	240	247	282	316	331	371
- grote zeevisserij	49	38	36	33	40	47	54
- mosselcultuur	17	17	17	18	19	19	19
Totaal	305	295	300	333	375	397	444
(in 1000 pk):							
- kottervisserij	325	326	337	384	430	451	504
- grote zeevisserij	66	52	49	45	54	64	74
- mosselcultuur	23	23	24	25	25	26	26
Totaal	414	401	410	454	509	541	604
Aantal vaartuigen met een ouderdom van:							
0 - 10 jaar	271	235	212	227	248	259	271
11 - 20 jaar	166	183	198	204	189	175	177
meer dan 20 jaar	185	192	199	208	232	242	261
Totaal	622	610	609	639	669	676	709
Aantal opvarenden:							
- kottervisserij	2167	2203	2243	2359	2573	2592	2724
- grote zeevisserij	581	439	420	439	468	527	567
- mosselcultuur	269	261	253	255	245	238	238
Totaal	3017	2903	2916	3053	3286	3357	3529

1) Voorlopige cijfers.

Bron: Directie van de Visserijen; Scheepvaart-Inspectie; Produktschap voor Vis en Visprodukten; LEI.

Tabel 1.2 Overzicht van de investeringen in de visserij 1)

	1977	1978	1979	1980	1981	1982	1983
KOTTERVISSERIJ							
Investering in mln gld 2)	7	8	54	128	139	109	164
Aantal nieuwe schepen	-	2	11	31	30	24	30
Aantal andere schepen 3)	-	-	1	10	8	5	3
Aantal verlengingen e.d.	1	2	9	5	7	2	7
Aantal motoren	23	16	30	12	17	24	37
GROTE ZEEVISSERIJ							
Investering in mln gld 2)	0	0	5	32	55	61	55
Aantal nieuwe schepen	-	-	-	1	3	3	2
Aantal verlengingen e.d.	-	-	3	10	-	-	2
Aantal motoren	-	-	-	-	-	1	-
MOSSELCULTUUR							
Investering in mln gld 2)	3	9	2	12	8	6	16
Aantal nieuwe schepen	-	4	-	5	2	1	5
Aantal andere schepen 3)	-	2	-	-	1	-	2
Aantal motoren	10	12	5	4	7	5	4
OVERIGE SECTOREN							
Investering in mln gld 2)	4	7	7	2	11	6	8
Aantal nieuwe schepen	6	11	9	1	5	3	10
Aantal andere schepen 3)	-	-	-	-	1	-	2
Aantal verlengingen e.d.	-	3	1	1	2	3	-
Aantal motoren	3	8	3	-	1	2	2
TOTALE VLOOT							
Investering in mln gld 2)	14	24	68	174	213	182	243
Aantal nieuwe schepen	6	17	20	38	40	31	47
Aantal andere schepen 3)	-	2	1	10	10	5	7
Aantal verlengingen e.d.	5	17	15	21	16	9	11
Aantal motoren	36	36	38	16	25	32	43

- 1) Bruto investeringen, excl. elektronische apparatuur en dekwerktuigen; peildatum: tijdstip van in de vaart brengen.
- 2) Bruto, zonder aftrek van WIR-premie.
- 3) Tweedehands schepen uit het buitenland of uit andere bedrijfstakken.

Tabel 1.3 Aanvoer en opbrengst van de Nederlandse zee- en kustvisserij 1)

	1977	1978	1979	1980	1981	1982	1983 2)
Aanvoer (mln kg):							
- Kottervisserij	114	126	133	149	162	175	.
- Grote zeevisserij	69	82	104	126	175	207	.
Totaal zeevisserij	183	208	237	275	337	382	.
- Mosselcultuur 3)	95	103	84	67	95	113	104
- Oestercultuur	1	1	1	1	1	1	1
- Diversen	0	1	1	1	1	1	.
Totaal	279	313	323	344	434	497	.
Opbrengst (mln gld):							
- Kottervisserij	327	368	421	438	521	570	634
- Grote zeevisserij	97	86	86	98	143	172	189
Totaal zeevisserij	424	454	507	536	664	742	823
- Mosselcultuur 3)	25	37	50	53	39	38	40
- Oestercultuur	15	16	15	11	10	11	12
- Diversen	0	0	0	1	1	2	1
Totaal	464	507	572	601	714	793	876

1) Incl. aanvoer en opbrengst in Belgische, Britse, Deense en West-Duitse havens.

2) Voorlopige cijfers.

3) Excl. door het Mosselfonds opgenomen mosselen.

2. De markt voor visprodukten

2.1 Totaal overzicht

De omzet van de Nederlandse visindustrie en -handel bedroeg in 1983 rond 2 miljard gulden (groothandelsprijzen) en was ongeveer 7,5% hoger dan in 1982. De totale omzet werd voor 70% gerealiseerd bij buitenlandse afnemers. De uitvoerwaarde bedroeg in 1983 1,4 miljard gulden na een stijging met 9% ten opzichte van 1982. De globale gegevens die beschikbaar zijn leiden tot een schatting van een eveneens stijgend niveau van het binnenlands verbruik.

Gerekend naar het vangstgewicht was het totale aanbod in Nederland voor 76% afkomstig van de Nederlandse visserij en schelpdierencultuur; in 1982 was dit nog 73%. Deze ontwikkeling hangt mede samen met de weer groeiende betekenis van de Nederlandse haringvisserij.

De afhankelijkheid van buitenlandse afzetgebieden is in een aantal sectoren zeer groot. Naar volume gerekend wordt in de schelpdierensector 94% van de beschikbare hoeveelheid geëxporteerd, makreel gaat voor 95% naar het buitenland en haring voor 60%. Omgerekend worden de produkten die door Nederlanders worden geconsumeerd nog voor een belangrijk deel ingevoerd, bijvoorbeeld in de vorm van diepvriesprodukten van kabeljauw en koolvis.

Naar waarde gerekend is de uitvoer nog steeds aanzienlijk groter dan de invoer, zodat Nederland een belangrijke netto-exporteur kan worden genoemd. Het uitvoersaldo was met bijna 0,9 miljard gulden 17% hoger dan in 1982, toen overigens dezelfde toeneming werd gerealiseerd.

Tabel 2.1 Uitvoersaldo per sector in miljoenen gulden

Sector	1982	1983
Rond- en platvis	463	523
Pelagische vis	268	282
Schaaldieren	-4	12
Schelpdieren	94	144
Zoetwatervis en diversen	-74	-85
Totaal (excl. vismeel/olie)	747	876

2.2 Rond- en platvis

De totale hoeveelheid verhandelde en verwerkte rond- en platvis was in 1983 rond 5% hoger dan in 1982. Bovendien nam het aandeel van de platvissoorten verder toe. De gezamenlijke aankoopwaarde (door handel en verwerking) van rond- en platvis bedroeg ruim 700 miljoen gulden, dat is 70 miljoen meer dan in 1982. In dit totaal had de in Nederlandse havens aangevoerde rond- en platvis een aandeel van 82%.

De naar hoeveelheid licht toegenomen afzet bracht een waarde op van ruim 850 miljoen gulden (+11%). Het aandeel van de verwerkte produkten (filets) in de gezamenlijke afzet bedraagt inmiddels rond 30%.

De gunstige ontwikkeling van de afzet was mede het gevolg van de ten opzichte van 1982 gemiddeld 10% hogere prijzen. De tongprijzen waren weliswaar 7% lager, die van schol echter 15% hoger en kabeljauw bracht 12% meer op.

In de sector rond- en platvis was naar waarde gemeten het uitvoersaldo in 1983 bijna 13% hoger dan in 1982. De invoerwaarde bleef vrijwel gelijk, de uitvoerwaarde nam met ruim 10% toe. Uit de globale gegevens over de binnenlandse afzet blijkt een groei, zowel naar volume als naar (gemiddelde) prijs.

2.3 Pelagische vis

De belangrijkste soorten in deze categorie zijn haring, makreel en horsmakreel. De in totaal beschikbare hoeveelheid was met 319 mln kg (vangstgewicht) een fractie lager dan in 1982. De aankoopwaarde voor handel en industrie daalde met 5%. Dit is vooral het gevolg geweest van het beëindigen van de directe aanvoer van makreel door Britse vaartuigen in Nederland eind 1982.

In 1983 was de visserij op maatjesharing in de Noordzee weer toegestaan. Het is opmerkelijk dat desondanks de invoer van maatjesharing (uit Denemarken) vrijwel onverminderd werd voortgezet. Alleen de import van verse en diepgevroren haring nam met 24% duidelijk af.

De afzet van pelagische vis was voor 86% bestemd voor buitenlandse afnemers. Ondanks het gegroeide aanbod van haring is de afzet van haringprodukten slechts weinig toegenomen. De export van bokking was naar volume zelfs 12% lager, de uitvoer van marinades en conserven bleef vrijwel gelijk en alleen de uitvoer van gezouten haring was hoger (+8%).

Met betrekking tot de binnenlandse markt bestaat de indruk dat de verkoop van maatjesharing zich gunstig heeft ontwikkeld. De beschikbare cijfers zijn echter te globaal voor een duidelijke bevestiging van deze indruk.

2.4 Schaal- en schelpdieren

De totale waarde van het aanbod van schaal- en schelpdieren was in 1983 belangrijk hoger dan in 1982. Ook de omgezette hoeveelheid nam toe. Deze resultaten zijn in het bijzonder beïnvloed door het onverwacht snel weer op gang komen van de export van kokkelprodukten, die gedurende enkele jaren vrijwel was geblokkeerd. In de mosselsector bleef zowel in het seizoen 1982/83 als in de eerste helft van het seizoen 1983/84 de aanvoer ruim. Dit resulteerde in een aanvoercijfer (exclusief de door het Mossel Fonds opgenomen hoeveelheid) over het kalenderjaar 1983 van 1,04 miljoen mosselton tegen 1,13 miljoen in 1982.

Het uitvoersaldo voor schaal- en schelpdieren bedroeg in 1983 ongeveer 156 miljoen gulden, tegen 90 miljoen in 1982. Daaraan werd het meest bijgedragen door de schelpdiersector. Bij de schaaldieren (overwegend garnalen) was het uitvoersaldo 12 miljoen, wat gunstiger dan het geringe invoersaldo in 1982.

Tabel 2.2 Aanbod en afzet van visprodukten (ramingen, incl. zoetwatervis)

	1982		1983	
	mln kg 1)	mln gld	mln kg 1)	mln gld
Aanbod:				
- Invoer	198	568	189	553
- Aanvoer	527	798	590	913
Totaal aanbod	725	1366	779	1466
Afzet:				
- Uitvoer	597	1315	624	1429
- Binnenlandse afzet 2)	141	556	143	583
Totaal afzet	738	1871	767	2012

1) Vangstgewicht.

2) Tegen groothandelsprijzen.

Tabel 2.3 Aanbod en afzet van rond- en platvis (ramingen)

	1982		1983	
	mln kg 1)	mln gld	mln kg 1)	mln gld
Aanbod:				
- Invoer vers en diepvries	20	65	20	66
- Invoer verwerkt	24	60	23	58
- Totaal invoer	44	125	43	124
- Aanvoer	160	507	172	578
Totaal aanbod	204	632	215	702
Afzet:				
- Uitvoer vers en diepvries	78	375	73	395
- Uitvoer verwerkt	74	213	84	252
- Totaal uitvoer	152	588	157	647
- Binnenlandse afzet 2)	52	178	58	205
Totaal afzet	204	776	215	852

1) Vangstgewicht.

2) Tegen groothandelsprijzen.

Tabel 2.4 Aanbod en afzet van pelagische vis (ramingen)

	1982		1983	
	mln kg 1)	mln gld	mln kg 1)	mln gld
Aanbod:				
- Invoer vers en diepvries	79	80	43	51
- Invoer gezouten haring	12	19	13	18
- Invoer verwerkt	2	9	2	9
- Totaal invoer	93	108	58	78
- Aanvoer	229	189	261	205
Totaal aanbod	322	297	319	283
Afzet:				
- Uitvoer vers en diepvries	239	246	208	233
- Uitvoer gezouten haring	27	56	30	57
- Uitvoer verwerkt	19	74	18	70
- Totaal uitvoer	285	376	256	360
- Binnenlandse afzet 2)	45	180	40	180
Totaal afzet	330	556	296	540

1) Vangstgewicht.

2) Tegen groothandelsprijzen.

Tabel 2.5 Aanbod en afzet van schaal- en schelpdieren (ramingen)

	1982		1983	
	mln kg 1)	mln gld	mln kg 1)	mln gld
Aanbod:				
- Invoer schaaldieren	37	163	32	166
- Invoer schelpdieren	6	18	37	22
- Totaal invoer	43	181	69	188
- Aanvoer schaaldieren	8	23	7	28
- Aanvoer schelpdieren	125	57	145	80
Totaal aanbod	176	261	221	296
Afzet:				
- Uitvoer schaaldieren	25	159	31	178
- Uitvoer schelpdieren	126	112	171	166
- Totaal uitvoer	151	271	202	344
- Binnenl. afzet schaald. 2)	12	43	12	43
- Binnenl. afzet schelpd. 2)	18	25	18	25
Totaal afzet	181	339	232	412

1) Vangstgewicht.

2) Tegen groothandelsprijzen.

Tabel 2.6 Invoer en uitvoer van vis en visprodukten (excl. vismeel en -olie)

		Invoer		Uitvoer	
		volume (mln kg prod. gewicht)	waarde (mln gld)	volume (mln kg prod. gewicht)	waarde (mln gld)
PELAGISCHE VIS					
- vers en diepgevr.	1960	9	2	33	15
	1970	23	17	19	15
	1980	61	97	109	92
	1982	76	79	238	246
	1983	41	51	205	238
- gezouten	1960	2	1	34	26
	1970	15	6	25	40
	1980	13	28	17	58
	1982	9	19	18	56
	1983	9	18	19	57
- gerookt	1960	.	.	5	5
	1970	.	.	4	11
	1980	.	.	4	17
	1982	.	3	6	29
	1983	1	2	6	27
ZEE- EN ZOETW.VIS					
- vers en diepgevr.	1960	9	16	21	47
	1970	26	67	70	211
	1980	39	213	116	538
	1982	38	210	104	629
	1983	34	208	103	694
- gedroogd/gezouten/ gerookt	1960	1	1	2	3
	1970	.	.	2	9
	1980	1	7	2	19
	1982	1	7	1	13
	1983	1	6	1	11
SCHAALDIEREN					
	1960	1	7	4	17
	1970	3	22	6	38
	1980	16	138	15	136
	1982	15	148	13	153
	1983	32	166	31	178
SCHELPIEREN					
	1960	10	1	59	17
	1970	9	7	50	32
	1980	14	22	49	91
	1982	9	18	102	114
	1983	34	16	68	116
CONSERVEN					
	1960	4	14	15	18
	1970	8	38	8	21
	1980	14	95	12	82
	1982	11	89	17	96
	1983	18	87	21	103
TOTAAL					
	1960	36	42	173	149
	1970	85	158	186	375
	1980	158	601	324	1033
	1982	159	573	499	1336
	1983	170	554	454	1424

3. Kottervisserij

3.1 De vloot

De opleving van de nieuwbouwactiviteiten in de kottersector, die na enkele jaren van stilstand in 1979 op gang kwam, heeft zich ook in 1983 onverminderd voortgezet. Aan de kottervloot werden 30 nieuwe eenheden toegevoegd. Daarvan vielen 6 schepen in de categorie t/m 300 pk, twee in die van 401 tot 800 pk en 22 in de categorie van 1500 pk en meer. Bovendien werden 14 schepen aan de vloot toegevoegd van diverse afkomst (uit het buitenland, eerder opgelegde schepen, enz.). Tegenover deze vlootuitbreiding met in totaal 44 schepen werden 12 schepen aan de vloot onttrokken (vergaan, naar het buitenland verkocht of opgelegd), zodat per saldo het aantal schepen van de kottervloot met 32 is toegenomen.

Deze toeneming had tot gevolg dat het totale motorvermogen van de kottervloot wederom steeg, van 451.000 pk eind 1982 tot 504.000 pk eind 1983. Hierbij speelde eveneens een rol de vervanging van 37 motoren op bestaande schepen. In niet alle gevallen evenwel was hierbij sprake van grotere motoren. In een aantal gevallen werd een kleinere motor ingebouwd om het schip te kunnen exploiteren onder de voorwaarden die zijn gesteld voor de visserij binnen 12 mijl.

De mutaties in de vloot hebben niet in alle categoriën hetzelfde resultaat opgeleverd. De groep kotters t/m 300 pk nam bijvoorbeeld met 14 toe tot 217 eenheden. Tussen 300 en 1100 pk kromp de vloot in met 6 schepen tot 178. Boven 1100 pk werd de grootste toeneming gerealiseerd: met 24 schepen tot 205.

Ondanks de nieuwbouw werd de leeftijdsopbouw van de kottervloot iets minder gunstig (33% schepen ouder dan 20 jaar, vergeleken met 31% en jaar eerder), als gevolg van het in de vloot blijven van een groot aantal ouder wordende (meest kleinere) kotters. Omdat de nieuwste kotters ook veelal de grootste zijn heeft weliswaar 39% van het aantal schepen een ouderdom t/m 10 jaar, maar valt liefst 64% van het tonnage onder deze leeftijds categorie. Als geheel kan dan ook van een gunstige leeftijdsopbouw worden gesproken.

3.2 Bedrijfsresultaten per vaartuig

Kotters Noord met maatschapscontract

De besommingen van de Noordkotters t/m 300 pk zijn in het algemeen beter geweest dan in 1982. Een grote rol heeft hierbij gespeeld de gunstiger visserij op garnalen, vooral door een sterk opgelopen prijs aan het einde van het jaar. Van de overige visse-

rijen van deze groep schepen leverde de boomkorvisserij ongeveer gelijkblijvende resultaten als in 1982, doch de kabeljauwvisserij (in span en met de bordentrawl) was minder rendabel. Deze hogere besommingen leverden hogere inkomens op voor de opvarenden, terwijl in de meeste groepen het nettoresultaat eveneens verbeterde. Een positief nettoresultaat werd echter alleen in de groep van 151-200 pk behaald.

De middenslagkotters van de groep Noord (301-1100 pk) zagen de gemiddelde besomming teruglopen, vooral als gevolg van de minder gunstige kabeljauwvangsten. Het effect op de nettoresultaten was dan ook in alle groepen een stijgend tekort. De inkomens van de opvarenden konden zich op de kleinere kotters (t/m 800 pk) handhaven op het niveau van 1982, doch op de kotters van 801-1100 pk werd minder verdiend.

De grote kotters (boven 1100 pk) besomden gemiddeld meer dan in 1982 als gevolg van een betere boomkorvisserij. Tot 1300 pk was hiernaast de spanvisserij (op haring, maar ook wel op kabeljauw) minder gunstig dan in 1982. De hogere besomming leverde in alle groepen een daling van het nettotekort op. Voor de groep van 1101-1300 pk werd zelfs bijna de nullijn bereikt. Ook de inkomens van de opvarenden waren in het algemeen niet onbelangrijk hoger.

Kotters Zuid met maatschapscontract

In de Zuidelijke groepen heeft men op de kleinere kotters (t/m 300 pk) in mindere mate van de goede garnalenvisserij kunnen profiteren. De besommingen bleven gemiddeld praktisch gelijk aan die in 1982, evenals de inkomens van de opvarenden. De nettoresultaten liepen hier terug.

Voor de Zuidelijke middenslagkotters (301-1100 pk) waren de teleurstellende kabeljauwvangsten ook oorzaak van dalende besommingen. Dit ging gepaard met een ongunstiger nettoresultaat en lagere inkomens.

Ook om de Zuid behaalden de grotere kotters (boven 1100 pk) in het algemeen hogere besommingen door een gunstiger boomkorvisserij. De bemanningen profiteerden daarvan door middel van hogere inkomens en ook de nettoresultaten werden minder negatief.

Voor de maatschapskotters uit de middengroepen geldt nog een bijzondere invloed op de bedrijfsresultaten. Ook in de lopende nieuwbouwgolf hebben vissers, die met een middenslagkotter goede resultaten boekten, geïnvesteerd in grotere kotters. Het gevolg daarvan is dat de vissers die de beste resultaten hadden uit de groepen middenslagkotters zijn verdwenen. Daardoor komen de gemiddelde resultaten van de middenslagkotters op een lager niveau dan wanneer de genoemde vissers nog met deze schepen zouden hebben gevist. Berekeningen hebben aangetoond dat tot 1983 door deze oorzaak de besommingen ten opzichte van het verleden met een extra percentage in de orde van grootte van 10% zijn gedaald.

Kotters met arbeidsovereenkomst

In de CAO-groepen waren de besommingen voor de kotters t/m 600 pk wat lager, die van de groep 601-800 pk echter hoger dan in 1982. In deze groepen speelt mee de omstandigheid dat enkele schipperseigenaren met relatief ongunstige bedrijfsresultaten de visserij hebben beëindigd, waardoor het gemiddelde op een wat hoger niveau uitkwam. De nettoresultaten en de bemanningsinkomens wijzigden zich ongeveer in verhouding tot de besommingen.

In de groep van 801-1100 pk waren niet voldoende gegevens beschikbaar voor de berekening van representatieve cijfers.

De kotters van 1101-1500 pk besomden weliswaar iets minder, doch lagere kosten zorgden voor een geringer nettotekort bij gelijkblijvende looninkomens.

Samenvatting

Samenvattend kan voor de kottervisserij gesproken worden van een wisselend beeld. De kleine kotters hebben het in het algemeen beter gedaan, de middenslagkotters minder goed en de grote kotters weer iets beter. Over de gehele lijn waren echter gemiddelde nettotekorten per schip verreweg in de meerderheid. Op de vloot als geheel werkten in 1983 de volgende positieve invloeden:

- lager olieprijsen
- hogere garnalenprijzen
- betere vangsten in de boomkorvisserij.

Daartegenover stonden enkele negatieve invloeden:

- meer olieconsumptie
- minder gunstige kabeljauwvangsten
- lagere tongprijzen
- kosten stijgingen, zij het in vrij geringe mate

Een en ander heeft voor de vloot als geheel (zie hoofdstuk 9 geleid tot:

- een hogere totale besomming
- hogere looninkomens
- ongeveer gelijkblijvend nettotekort.

3.3 Bedrijfsresultaten per tak van visserij

Aandeel in de inzet van de kottervisserij

Het aangeven van het aandeel van de verschillende takken van visserij in de totale inzet van de kottervloot is moeilijk in termen van b.v. pk's te meten, doordat vele kotters voor meer dan één visserij worden gebedrukt. Een andere maatstaf, de aantallen per tak van visserij ingezette manjaren, is in tabel 3.3 vermeld, zowel voor de gehele vloot als voor de pk-groepen.

Een eerste constatering is de stijging van het totaal aantal manjaren op de vloot. Deze stijging bedroeg in 1983 ongeveer 3% en leidde tot een inzet van 2636 manjaren. Verdeeld over de pk-groe-

pen volgt het verloop van het aantal manjaren dat van de vloot. Dit betekent dat de toeneming plaats had bij de kotters van 201-300 pk en met name bij die van meer dan 1500 pk.

De inzet in de garnalenvisserij bleek in 1983 ongeveer even groot te zijn geweest als in 1982. Echter op kotters t/m 200 pk was die inzet geringer; op kotters van 201-300 pk werd meer op garnalen gevist.

Het aantal manjaren in de boomkorvisserij ondervond een aanzienlijke stijging. Deze werd wederom vooral gerealiseerd bij de grote kotters (boven 1500 pk), in samenhang met de toegenomen vloot in die categorie, waarmee dan ook praktisch uitsluitend met de boomkor is gevist. Tussen 301 en 1500 pk nam het aantal boomkormanjaren af, op de kotters t/m 300 pk was echter sprake van een toeneming.

Voor de bordentrawlvisserij was de totale inzet voor het derde achtereenvolgende jaar lager, ongetwijfeld samenhangend met de minder gunstige kabeljauwvangsten.

Aan de spanvisserij werd in 1983 daarentegen meer aandacht besteed dan in 1982, vooral bij de grotere kotters. Deze toename komt vermoedelijk voor rekening van de haringspanvisserij, waartegenover de rondvisspanvisserij in betekenis zal zijn afgenomen. Nadere gegevens over het onderscheid tussen haringspan en rondvisspan waren nog niet beschikbaar.

Arbeidsopbrengst per manjaar

Het resultaat van de diverse visserijen komt uiteraard tot uiting in de betaalde deellonen en het nettoresultaat. Om een en ander in één cijfer uit te drukken is gekozen voor de gemiddelde arbeidsopbrengst per manjaar (bruto deellonen plus nettoresultaat). Voor de kottervisserij als geheel is dit cijfer in 1983 met 13% gestegen. In de categorie van 301-600 pk was sprake van een daling, mede als gevolg van het eerder beschreven effect van de overgang van kottereigenaren met relatief goede resultaten naar grotere kotters. Bij de kleine zowel als bij de grote kotters waren de resultaten per manjaar beter, zij het niet in alle groepen in dezelfde mate. Opgemerkt dient te worden dat de in vroegere jaren vaak grote verschillen tussen kleine en grote kotters voor wat betreft de arbeidsopbrengst per manjaar in de laatste jaren aanzienlijk kleiner zijn geworden en zelfs in enkele gevallen geheel verdwijnen.

De gunstige gang van zaken in de garnalenvisserij weerspiegelt zich in een aanzienlijk hogere arbeidsopbrengst per manjaar, zowel voor de kleinste kotters als voor die van 201-300 pk.

In de boomkorvisserij waren de resultaten in 1983 eveneens beter dan in 1982 en wel in praktisch alle groepen. Ook het totaal van de boomkorvisserij was gunstiger.

Zoals te verwachten was bleek in de bordentrawlvisserij het resultaat achter te blijven bij 1982. Van alle visserijen leverde de bordentrawlvisserij gemiddeld dan ook de geringste arbeidsop-

brengst per manjaar op.

Ook in de spanvisserij waren de resultaten lager dan in 1982. Voor de rondvisspan is dat te verklaren uit de ongunstige kabeljauwsituatie. De haringspanvisserij kon daarvoor niet voldoende tegenwicht bieden, waarschijnlijk als gevolg van relatief lage haringprijzen en ook door relatief hoge kosten, met name voor de gezouten haring.

Tabel 3.1 Overzicht van de vloot van de kottervisserij (per 31 december)

	1977	1978	1979	1980	1981	1982	1983 1)
Aantal vaartuigen:							
- Maatschap Noord	338	340	348	381	407	416	428
- Maatschap Zuid	116	118	113	115	121	119	141
- Arbeidsovereenkomst	41	40	40	39	35	33	31
Totaal	495	498	501	535	563	568	600
Gemiddeld motorvermogen:							
- in kW	483	481	494	527	563	583	618
- in pk	657	655	672	717	765	794	841
Aantal vaartuigen met een motor van:							
kW	pk						
1- 75	1- 100	21	19	14	14	14	12
76- 110	101- 150	47	46	46	48	44	36
111- 150	151- 200	41	41	40	39	42	48
151- 190	201- 260	41	44	49	41	45	42
191- 220	261- 300	25	28	31	43	49	79
221- 300	301- 400	16	17	13	13	10	9
301- 440	401- 600	70	70	67	67	66	55
441- 590	601- 800	68	68	69	69	63	62
591- 810	801-1100	65	63	60	61	59	52
811- 960	1101-1300	54	55	58	66	70	67
961-1100	1301-1500	32	32	37	44	53	57
1101-1470	1501-2000	15	15	17	28	37	42
1471-	2001-	-	-	-	2	9	32
Aantal vaartuigen met een ouderdom van:							
0 - 10 jaar		243	210	187	197	214	231
11 - 20 jaar		143	170	188	199	184	169
meer dan 20 jaar		109	118	126	139	165	200

1) Voorlopige cijfers.

Bron: Directie van de Visserijen; Scheepvaart-Inspectie; LEI.

Tabel 3.2 Gemiddelde bedrijfsresultaten per vaartuig van de kottervisserij
(1000 gld)

	1977	1978	1979	1980	1981	1982	1983 1)
A. MAATSCHAP NOORD							
1- 75 kW (1- 100 pk)							
Brutobesomming	95	62	73	102	116	80	110
Nettoresultaat	15	1	5	5	4	-15	-3
Loonkosten volw. opvarende	23	20	23	28	31	20	27
76- 110 kW (101- 150 pk)							
Brutobesomming	138	152	139	197	169	130	196
Nettoresultaat	-5	-0	-8	6	-6	-22	-5
Loonkosten volw. opvarende	30	31	34	46	47	35	54
111- 150 kW (151- 200 pk)							
Brutobesomming	175	191	188	241	268	203	306
Nettoresultaat	13	19	9	9	9	-25	9
Loonkosten volw. opvarende	36	40	40	48	59	42	61
151- 190 kW (201- 260 pk)							
Brutobesomming	267	284	302	356	417	324	423
Nettoresultaat	5	14	1	3	16	-33	7
Loonkosten volw. opvarende	38	44	43	48	61	45	61
191- 220 kW (261- 300 pk)							
Brutobesomming	342	407	401	491	589	576	603
Nettoresultaat	14	40	-2	-38	18	-0	-60
Loonkosten volw. opvarende	42	52	50	55	60	57	63
301- 440 kW (401- 600 pk)							
Brutobesomming	570	705	739	719	907	782	774
Nettoresultaat	11	73	57	8	20	-50	-113
Loonkosten volw. opvarende	49	61	62	58	76	65	65
441- 590 kW (601- 800 pk)							
Brutobesomming	778	866	915	1060	1188	1040	993
Nettoresultaat	-0	77	36	-13	32	-38	-58
Loonkosten volw. opvarende	57	63	62	66	71	64	70
591- 810 kW (801-1100 pk)							
Brutobesomming	1050	1190	1402	1527	1490	1441	1333
Nettoresultaat	28	109	129	120	87	-19	-108
Loonkosten volw. opvarende	60	71	76	70	74	75	67
810- 960 kW (1101-1300 pk)							
Brutobesomming	1365	1615	1797	1670	1760	1639	1767
Nettoresultaat	46	210	185	41	3	-113	-22
Loonkosten volw. opvarende	72	85	85	72	75	65	79
961-1100 kW (1301-1500 pk)							
Brutobesomming	1353	1628	1922	1876	2095	2021	2174
Nettoresultaat	-35	137	107	-65	-79	-193	-124
Loonkosten volw. opvarende	68	81	88	75	81	74	85
1101-1765 kW (1501-2400 pk)							
Brutobesomming	1437	1646	2108	1860	2115	2138	2426
Nettoresultaat	-96	69	105	-90	-205	-337	-304
Loonkosten volw. opvarende	66	80	98	71	83	69	91

1) Voorlopige cijfers.

Tabel 3.2 (vervolg) Gemiddelde bedrijfsresultaten per vaartuig van de kottervisserij (1000 gld)

	1977	1978	1979	1980	1981	1982	1983 1)
B. MAATSCHAP ZUID							
151- 190 kW (201- 260 pk)							
Brutobesomming	233	223	258	275	303	293	293
Nettoresultaat	-5	-17	-21	-19	-2	2	0
Loonkosten volw. opvarende	36	35	38	38	40	50	48
191- 220 kW (261- 300 pk)							
Brutobesomming	376	376	413	478	652	672	677
Nettoresultaat	36	21	18	-22	-6	-10	-32
Loonkosten volw. opvarende	47	46	47	54	72	67	70
301- 590 kW (401- 800 pk)							
Brutobesomming	668	803	848	941	953	1001	916
Nettoresultaat	22	98	90	83	-11	-129	-150
Loonkosten volw. opvarende	56	67	65	68	66	60	58
591- 810 kW (801-1100 pk)							
Brutobesomming	1036	1188	1302	1418	1655	1578	1405
Nettoresultaat	37	123	103	57	103	67	-9
Loonkosten volw. opvarende	65	78	81	81	90	83	72
811- 960 kW (1101-1300 pk)							
Brutobesomming	1233	1353	1554	1676	1910	1675	1785
Nettoresultaat	-79	35	11	-19	-18	-191	-86
Loonkosten volw. opvarende	74	84	87	82	88	77	79
961-1100 kW (1301-1500 pk)							
Brutobesomming						2077	2068
Nettoresultaat						-69	-96
Loonkosten volw. opvarende						87	87
1101-1765 kW (1501-2400 pk)							
Brutobesomming	1765	1914	2117	2256	2610	2644	3215
Nettoresultaat	-9	174	64	-10	-22	-160	-127
Loonkosten volw. opvarende	85	91	92	88	93	85	111
C. ARBEIDSOVEREENKOMST							
301- 440 kW (401-600 pk)							
Brutobesomming	724	835	901	893	791	767	754
Nettoresultaat	15	76	51	-87	-117	-162	-182
Loonkosten matroos	47	52	55	56	50	54	55
441- 590 kW (601- 800 pk)							
Brutobesomming	785	918	1076	962	959	916	1041
Nettoresultaat	-28	58	60	-97	-97	-56	-47
Loonkosten matroos	45	52	57	56	59	57	66
591- 810 kW (801-1100 pk)							
Brutobesomming	969	981	1252	1170	1332	1217	.
Nettoresultaat	-117	-72	20	-166	-128	-168	.
Loonkosten matroos	52	53	63	64	69	64	.
811-1100 kW (1101-1500 pk)							
Brutobesomming	1372	1506	2123	1801	1956	2000	1984
Nettoresultaat	-139	41	185	-221	-167	-143	-110
Loonkosten matroos	63	67	84	83	87	85	86

1) Voorlopige cijfers.

Tabel 3.3 Inzet van de kottervisserij naar tak van visserij (in manjaren)

	1978	1979	1980	1981	1982	1983 1)
Boomkorvisserij	1482	1538	1483	1486	1558	1627
w.v. 1- 200 pk	20	22	19	15	12	23
201- 300 pk	54	77	62	72	94	107
301- 600 pk	217	200	133	96	74	52
601-1100 pk	566	556	474	372	325	287
1101-1500 pk	535	581	652	699	706	698
1501- pk	90	102	143	232	347	460
Bordentrawlvisserij	272	221	309	235	183	151
w.v. 1- 200 pk	13	-	3	4	1	1
201- 300 pk	16	7	43	28	22	27
301- 600 pk	95	78	82	87	73	50
601-1100 pk	142	132	180	116	84	70
1101-1500 pk	5	4	1	-	3	3
1501- pk	1	-	-	-	-	-
Spanvisserij	126	153	281	510	489	512
w.v. 1- 200 pk	12	4	6	4	2	3
201- 300 pk	15	29	67	88	60	57
301- 600 pk	85	100	160	173	170	176
601-1100 pk	14	20	48	208	218	232
1101-1500 pk	-	-	-	37	39	44
1501- pk	-	-	-	-	-	-
Garnalervisserij	293	311	256	251	315	308
w.v. 1- 200 pk	188	203	189	176	184	156
201- 300 pk	105	108	67	75	131	152
Diversen 2)	24	20	30	17	17	38
Alle visserijen	2197	2243	2359	2499	2562	2636
w.v. 1- 200 pk	237	231	220	201	200	187
201- 300 pk	201	235	264	275	312	366
301- 600 pk	404	380	375	358	328	289
601-1100 pk	722	710	702	697	627	589
1101-1500 pk	540	585	653	736	748	745
1501- pk	93	102	145	232	347	460

1) Voorlopige cijfers.

2) Staand want visserij, snurrevaadvisserij, diensten voor derden enz.

Tabel 3.4 Gemiddelde arbeidsopbrengst 1) per manjaar in de kottervisserij naar tak van visserij (1000 gld)

	1978	1979	1980	1981	1982	1983 2)
Boomkorvisserij	83	83	60	61	41	57
w.v. 1- 200 pk	47	45	31	57	81	60
201- 300 pk	53	42	37	39	36	39
301- 600 pk	73	57	49	54	28	45
601-1100 pk	75	76	62	64	50	55
1101-1500 pk	97	101	63	65	43	63
1501- pk	102	101	62	54	31	54
Bordentrawlvisserij	69	70	57	44	30	16
w.v. 1- 200 pk	.	-
201- 300 pk	43	70	51	54	78	28
301- 600 pk	67	63	46	43	28	21
601-1100 pk	73	77	64	44	21	11
1101-1500 pk	.	.	.	-	.	.
1501- pk	.	-	-	-	-	-
Spanvisserij	77	98	63	73	77	47
w.v. 1- 200 pk
201- 300 pk	91	89	53	56	78	41
301- 600 pk	77	98	63	77	69	42
601-1100 pk	66	112	79	83	84	52
1101-1500 pk	-	-	-	37	71	49
1501- pk	-	-	-	-	-	-
Garnalervisserij	32	28	34	44	28	50
w.v. 1- 200 pk	29	28	38	39	24	47
201- 300 pk	38	28	24	57	33	54
Diversen 3)	38	23	42	106	34	48
Alle visserijen	74	74	57	61	46	52
w.v. 1- 200 pk	34	31	39	40	28	48
201- 300 pk	47	41	40	54	47	49
301- 600 pk	71	69	54	62	48	35
601-1100 pk	75	77	64	67	58	49
1101-1500 pk	98	100	63	64	45	62
1501- pk	100	101	62	54	31	54

1) Arbeidsopbrengst = nettoresultaat + deel (incl. proviand) + graailoön/vakantiegeld + soc. voorzieningen.

2) Voorlopige cijfers.

3) Staand want visserij, snurrevaadvisserij, diensten voor derden, enz.

. = te gering aantal waarnemingen.

4. Grote zeevisserij

4.1 De vloot

Ook in 1983 is de modernisering van de hektrawlervloot voortgezet. Twee nieuwe schepen zijn in de vaart gebracht en twee andere verbouwd. De hektrawlervloot, geheel bestaande uit vrieshektrawlers, kwam daarmee per eind 1983 op 28 eenheden (26 per eind 1982) met een totaal motorvermogen van 74.000 pk (64.000 per eind 1982). Dit totale motorvermogen is voor het eerst (12%) boven het niveau in de jaren 1976 en 1977 gekomen. Gemiddeld per schip nam het motorvermogen in een jaar tijds met 6,6% toe tot 2641 pk.

Deze voortgaande vernieuwing heeft uiteraard de leeftijdsopbouw van de grote zeevissersvloot op een bijzonder gunstig niveau gehouden. Deze vloot kan als een der modernste ter wereld worden beschouwd, zeer goed ingericht voor de visserij op verder weg gelegen visgronden als die ten zuiden en westen van de Britse eilanden.

4.2 Bedrijfsresultaten

De gemiddelde besomming van de vrieshektrawlers van de "vorige" generatie (plm. 2000 pk) is in 1983 ongeveer 6% gedaald ten opzichte van 1982. Dit had zijn weerslag in een overeenkomstige daling van de inkomens van de opvarenden. Niettemin konden deze vrieshektrawlers gemiddeld met een, zij het lager, netto-overschot varen.

Over 1983 waren voor de laatste generatie vrieshektrawlers (3200-4500 pk) voor het eerst rentabiliteitsgegevens van een voldoende aantal schepen beschikbaar om te komen tot een gemiddeld cijfer van de bedrijfsresultaten. Deze trawlers besomden in 1983 gemiddeld ruim tweemaal zoveel als de eerder genoemde voorafgaande generatie schepen. Deze besomming leidde tot bemanningsinkomens die gemiddeld 30 tot 40% hoger waren dan op de trawlers van rond 2000 pk. Ondanks aanzienlijke kosten voor afschrijving en rente - die door het gehanteerde stelsel van degressieve afschrijvingspercentages juist in de eerste jaren relatief hoog zijn - voeren deze schepen in 1983 met een bevredigend netto-overschot.

Opgemerkt moet worden dat door een aantal omstandigheden de gegevens over 1982 nog niet volledig definitief gemaakt konden worden. Deze definitieve cijfers kunnen - zij het vermoedelijk slechts gering - afwijken van de genoemde voorlopige cijfers. Door overeenkomstige oorzaken moest bij de berekening van de bedrijfsuitkomsten over 1983 worden volstaan met ramingen, waarvan echter aangenomen kan worden dat zij een redelijk betrouwbaar beeld geven.

Tabel 4.1 Overzicht van de vloot van de grote zeevisserij
(per 31 december)

	1977	1978	1979	1980	1981	1982	1983
Aantal vaartuigen:							
Zijtrawlers zonder diepvriesinstallatie	6	2	1	-	-	-	-
Hektrawlers zonder diepvriesinstallatie	7	1	-	-	-	-	-
Hektrawlers met diepvriesinstallatie	29	26	25	22	24	26	28
Totaal	42	29	26	22	24	26	28
Gemiddeld motorvermogen:							
- in kW	1162	1323	1380	1515	1669	1823	1943
- in pk	1580	1799	1876	2061	2268	2478	2641
Aantal vaartuigen met een motor van:							
	kW	pk					
591- 740	801-1000	7	1	-	-	-	-
741- 880	1001-1200	11	5	3	-	-	-
881-1030	1201-1400	5	4	4	2	1	1
1031-1250	1401-1700	1	1	1	1	-	-
1470-1700	2000-2300	17	17	17	17	17	16
1701-2200	2301-3000	1	1	1	1	2	2
2201-3300	3001-4500	-	-	-	-	3	9
Aantal vaartuigen met een ouderdom van:							
0-10 jaar	24	18	18	19	22	23	23
11-20 jaar	18	10	7	3	2	3	5
meer dan 20 jaar	-	1	1	-	-	-	-

Bron: Scheepvaartinspectie; LEI.

Tabel 4.2 Gemiddelde bedrijfsresultaten van de vrieshektrawlers van de grote zeevisserij (1000 gld)

	1977	1978	1979	1980	1981	1982 1)	1983 2)
870-970 kW (1180-1320 pk)							
Brutobesomming	2176	1580	1977	2274	.	.	.
Nettoresultaat	-1	-253	-263	-414	.	.	.
Loonkosten matroos	57	45	57	61	.	.	.
1470-1700 kW (2000-2300 pk)							
Brutobesomming	3488	3591	3910	4623	6445	5983	5640
Nettoresultaat	184	228	-18	-184	504	167	58
Loonkosten matroos	70	70	76	85	111	102	96
2350-3300 kW (3200-4500 pk)							
Brutobesomming	11632
Nettoresultaat	565
Loonkosten matroos	133

1) Voorlopige cijfers.

2) Raming.

5. Mosselcultuur

5.1 Aantal bedrijven en vloot

Het aantal bedrijven in de mosselcultuur, in de zin van economische eenheden, is in de afgelopen jaren enigszins teruggelopen. De oorzaak daarvan waren bedrijfsovernames. Dit leidde er mede toe dat een verschuiving van kleinere naar grotere bedrijven heeft plaatsgehadt. In 1977 viel 21% van de bedrijven in de categorie kleinere bedrijven en 46% onder de grotere. In 1983 waren die percentages respectievelijk 17 en 51.

Het aantal schepen heeft de ontwikkeling van het aantal bedrijven gevolgd. Wel heeft zich een voortgaande vlootvernieuwing afgespeeld. Hadden in 1977 nog slechts 9 schepen een ouderdom t/m 20 jaar, in 1983 was dat aantal toegenomen tot 20. Door de bouw van nieuwe, grotere schepen en de vervanging van motoren door sterkere voortstuwingsinstallaties steeg het gemiddelde motorvermogen per schip van 265 pk in 1977 tot 324 pk in 1983. Het aantal mosselkotters met motoren boven 300 pk nam in dezelfde periode dan ook toe van 23 tot 50.

Wat betreft de ouderdom van de mosselvloot kan weliswaar worden vastgesteld dat 61 van de 81 schepen in 1983 ouder dan 20 jaar waren, maar regelmatige verbouwings- en vernieuwingsactiviteiten hebben ertoe bijgedragen dat de vloot aanzienlijk moderner is dan uit deze cijfers zou blijken.

5.2 Aanvoer en opbrengst

De totale mosselaanvoer (exclusief de mosselen die in het Mosselfonds zijn geleverd) is in het seizoen 1983/84 teruggelopen ten opzichte van het bijzonder goede seizoen 1982/83. De afneming van de aanvoer werd veroorzaakt door produktie-omstandigheden (minder mosselen, minder goede kwaliteit), niet door afzetomstandigheden, gezien de opleving van de import in het afgelopen seizoen. Zowel uit Zeeland als uit de Waddenzee werd minder aangevoerd.

Door een stijging van de gemiddelde prijs bleek de totale opbrengst op het niveau van 1982/83 te zijn gebleven.

5.3 Bedrijfsresultaten

De gemiddelde besomming per bedrijf (inclusief de opbrengst van in het Mosselfonds geleverde mosselen) is in 1983/84 in alle groepen gedaald. Voor de kleine bedrijven betekende dit het einde

van een regelmatige besommingsstijging sinds 1978/79. Voor deze groep bedrijven was de daling overigens het sterkst, zodat - ondanks aanzienlijk geringere afdrachten aan het Mosselfonds - het nettoresultaat belangrijk verslechterde. In een seizoen, waarin de groeimogelijkheden van de mosselen niet optimaal bleken te zijn hebben de kleine bedrijven gemiddeld de grootste moeite om een behoorlijke besomming te realiseren.

Voor zowel de middelgrote, grotere als grootste bedrijven waren de besommingen weliswaar ook lager dan in 1982/83, doch gedaalde kosten (met name de heffingen ten behoeve van het Mosselfonds) zorgden voor stijgende netto-overschotten. Wel is gebleken dat de spreiding van de bedrijfsresultaten binnen de groepen in het seizoen 1983/84 relatief hoog was. Er is binnen elke groep een aantal factoren dat van grote invloed was op de individuele bedrijfsresultaten. Genoemd kunnen worden:

- verschillen in de hoeveelheid afgeleverde mosselen;
- verschillen in opbrengstprijzen; deze lijken met name in het laatste seizoen relatief groot te zijn geweest;
- investeringen in nieuwe schepen; deze hebben met name de capaciteitskosten (afschrijving en berekende rente) bij een aantal bedrijven aanzienlijk opgevoerd.

Overigens zij nog opgemerkt dat voor het laatste seizoen de cijfers zijn gebaseerd op ramingen. De op bedrijfseconomische basis berekende bedrijfsuitkomsten worden in deze sector vastgesteld op grond van de fiscale jaarrapporten. In vele gevallen komen deze jaarrapporten nogal laat na afloop van het boekjaar (meestal van 1 mei tot 30 april) ter beschikking.

Tabel 5.1 Aantal bedrijven en vloot van de mosselcultuur
(per 31 december)

	1977	1978	1979	1980	1981	1982	1983 1)
Aantal bedrijven 2):							
- kleinste	3	3	3	3	5	3	4
- kleine	14	13	13	12	13	12	9
- middelgrote	26	26	25	29	26	27	25
- grote	27	31	30	23	20	24	29
- grootste	10	7	8	12	15	12	10
Totaal	80	80	79	79	79	78	77
Waarvan:							
- in Zeeland	75	75	75	75	75	73	72
- in Noord-Nederland	5	5	4	4	4	5	5
Aantal schepen:							
- Zeeland	80	78	78	78	78	77	76
- Noord-Nederland	5	5	4	4	4	5	5
Totaal	85	83	82	82	82	82	81
Gemiddeld motorvermogen:							
- in kW	195	201	213	222	228	232	238
- in pk	265	274	289	302	310	316	324
Aantal schepen met een motor van:							
kW		pk					
1-150	1-200	18	17	11	9	8	7
151-220	201-300	44	43	37	32	29	26
>. 221	> 301	23	23	34	41	45	49
Aantal schepen met een ouderdom van:							
0-10 jaar	4	7	7	11	12	12	17
11-20 jaar	5	3	3	2	3	3	3
meer dan 20 jaar	76	73	72	69	67	67	61

1) Voorlopige cijfers.

2) Ingedeeld volgens het aandeel in de totale productiecapaciteit; grenzen resp. 0,5 - 0,8 - 1,3 en 1,8% van die productiecapaciteit.

Bron: Produktschap voor Vis en Visproducten; Directie van de Visserijen; LEI.

Tabel 5.2 Aanvoer en opbrengst van consumptiemosselen 1)

	77/ 78	78/ 79	79/ 80	80/ 81	81/ 82	82/ 83	83/ 84 2)
Aanvoer (mln kg):							
- uit Zeeland	27	38	40	33	23	38	31
- uit de Waddenzee	77	63	41	34	77	78	67
Totaal	104	101	81	67	100	116	98
Opbrengst (mln gld):							
- uit Zeeland	6	13	24	33	6	11	.
- uit de Waddenzee	21	28	27	22	27	28	.
Totaal	27	41	51	55	33	39	39
Gemiddelde prijs (gld/100 kg):							
- Zeeland	22	34	61	98	27	28	.
- Waddenzee	27	44	65	65	35	36	.
Totaal	25	40	63	82	33	33	40

1) Hieronder zijn niet begrepen de door het Mossel Fonds opgenomen aanvoeren, w.v. de hoeveelheden waren (in mln kg):

23 2 1 1 26 42 11

2) Voorlopige cijfers.

Bron: Produktschap voor Vis en Visprodukten.

Tabel 5.3 Gemiddelde resultaten per bedrijf in de mosselcultuur
(1000 gld)

	77/ 78	78/ 79	79/ 80	80/ 81	81/ 82 1)	82/ 83 1)	83/ 84 2)
Kleine bedrijven 3)							
Bruto opbrengst	318	252	265	300	313	372	203
Nettoresultaat	88	23	-15	-6	-53	-31	-101
Loonkosten per opvarende	28	34	37	41	45	47	49
Middelgrote bedrijven 3)							
Bruto opbrengst	383	535	738	748	473	507	478
Nettoresultaat	105	239	391	371	20	26	80
Loonkosten per opvarende	28	34	37	41	45	47	49
Grote bedrijven 3)							
Bruto opbrengst	533	692	874	1032	651	785	690
Nettoresultaat	199	321	447	528	36	118	130
Loonkosten per opvarende	28	34	37	41	45	47	49
Grootste bedrijven 3)							
Bruto opbrengst	959	1208	1164
Nettoresultaat	193	306	383
Loonkosten per opvarende	45	47	49

1) Voorlopige cijfers.

2) Raming.

3) Zie noot 2 bij tabel 5.1 (van de groep kleinste bedrijven stonden niet voldoende gegevens ter beschikking).

6. Totale resultaten per sector

6.1 Kottervisserij

De in het algemeen gemiddeld per schip gesignaleerde negatieve nettoresultaten leiden tot de verwachting dat ook in 1983 het totale resultaat in de kottersector negatief zal zijn geweest. Volgens tabel 6.1 blijkt het totale nettotekort in 1983 dan ook met 43 miljoen gulden weinig af te wijken van dat in 1982.

De totale besomming vertoonde wel een stijging, met ruim 60 miljoen tot 635 miljoen. De kosten (zonder arbeidskosten) stegen echter ook aanzienlijk: van 455 tot 499 miljoen. Oorzaken van deze kostenstijging waren onder meer:

- toegenomen capaciteitskosten (afschrijving en rente) als gevolg van de vlootuitbreiding;
- eveneens een toegenomen volume aan lopende kosten. Wat betreft de oliekosten kan zelfs worden vastgesteld dat het olieconsumptie sterker is gestegen dan de vlootomvang; gemiddeld per schip is dus meer olie verbruikt. De daling van de gemiddelde olieprijs kon deze stijging niet geheel compenseren. Bij de overige kosten zijn geringe prijsstijgingen geconstateerd.

Uit een en ander resulteerde in 1983 een arbeidsopbrengst (bruto arbeidsbeloning plus nettoresultaat) van 136 miljoen, bijna 20 miljoen meer dan in 1982. Aangezien de bruto arbeidsbeloning echter ook met ongeveer 20 miljoen is toegenomen bleef, zoals werd vastgesteld, het nettotekort op ruim 40 miljoen gulden staan. De meerdere ruimte die het verschil tussen besomming en technische kosten opleverde is dus geheel in de sfeer van de arbeidsbeloning terecht gekomen.

Een terugblik over de periode 1972-1983 laat een reële - dus van geldontwaarding gezuiverde - toeneming zien van de totale besomming van de kottervisserij met rond 160 miljoen gulden (gemeten in guldens van 1983). Daartegenover zijn de oliekosten echter met hetzelfde bedrag toegenomen. Per saldo heeft de totale sector dus boven de stijging van de oliekosten - gestegen door zowel een groter verbruik als hogere prijsstijgingen dan de inflatievoet - niets besomd. Integendeel: de vlootuitbreiding (in 1972 nog 250.000 pk en in 1983 ongeveer 480.000 pk) heeft nog eens extra lopende kosten ten bedrage van rond 50 miljoen gekost en daarnaast aan hogere afschrijvings- en rentekosten eveneens 50 miljoen. De totale arbeidsopbrengst is derhalve op jaarbasis per saldo met rond 100 miljoen gulden teruggelopen.

Tabel 6.2 geeft aan hoe de opbrengsten- en kostenverhoudingen gemiddeld per manjaar waren (eveneens in constante guldens van

1983). Duidelijk is daarbij de invloed van de recente investeringen in grote kotters te zien met relatief weinig opvarenden: aanzienlijk toenemende besommingen en kosten per manjaar, waarmee echter de arbeidsopbrengst per manjaar geen gelijke tred heeft gehouden.

6.2 Grote zeevisserij

Ook in deze sector was sprake van een uitbreiding van de vlootcapaciteit, gepaard gaande met toenemende totale opbrengsten (van 1982 tot 1983 resp. 173 en 192 mln) en kosten (van 113 tot 122 mln). De parallel met de kottervisserij kan nog verder worden doorgetrokken: ook bij de grote zeevisserij een toegenomen arbeidsopbrengst, namelijk van 63 tot 70 miljoen, die geheel in de arbeidskostensfeer is terecht gekomen. Het nettoresultaat is op een niveau van +7 miljoen gebleven.

Zowel bij de kottervisserij als bij de grote zeevisserij is met de totale nieuwbouwactiviteit in de jaren 1979-1983 een investeringsbedrag gemoeid geweest dat in grote lijnen gelijk is aan de totale besomming in 1983. Een duidelijk verschil tussen beide sectoren is echter het nettoresultaat. De grote zeevisserij kon tot in 1983 met een positief resultaat vissen. De indruk dringt zich op dat, gegeven de aard van de visserij, de investeringen in de grote zeevisserij met meer overleg tot stand zijn gekomen. Hoe beide takken van visserij beïnvloed gaan worden door de recente ontwikkelingen van het nationale en EG-visserijbeleid en hoe de reacties daarop zullen zijn vanuit de sectoren kan nog niet worden voorzien.

6.3 Mosselcultuur

Na de periode 1978-1981 met gunstige resultaten is de totale besomming van de mosselcultuur op een lager niveau gekomen. De gang van zaken vertoont echter in de laatste seizoenen een geleidelijk opgaande lijn door een licht stijgende besomming en ook door een lichte concentratie-tendens waarbij het aantal bedrijven en daarmee het kostenniveau in zekere mate is gedaald.

Ondanks de met name in 1983/84 nogal uiteenlopende resultaten van de individuele bedrijven is het totale nettoresultaat nog verbeterd. Ook in deze sector hebben de investeringen in de jaren 1979-1983 een totaalcijfer opgeleverd van dezelfde orde van grootte als de totale jaarbesomming. Hoewel die investeringen de capaciteitskosten hebben doen toenemen heeft de sector als geheel volgens voorlopige ramingen op andere punten kosten kunnen besparen.

Tabel 6.1 Totaalresultaat van de kottervisserij (mln gld)

	1977	1978	1979	1980	1981	1982	1983 1)
Aantal schepen	498	497	500	518	549	570	584
Motorvermogen (1000 pk)	326	325	331	360	407	441	478
Aantal opvarenden	2161	2197	2243	2359	2499	2562	2636
Olieverbruik (mln l.)	216	200	203	213	220	260	296
Besomming 2)	327	372	422	440	523	572	635
Af: Technische kosten 3)	217	210	255	306	372	455	499
Arbeidsopbrengst	110	162	167	134	151	117	136
Waarvan:							
- deel/soc. lasten	110	131	140	136	155	158	179
- nettoresultaat	+0	+31	+27	-2	-4	-41	-43
In gulden van 1983:							
Besomming 2)	440	481	523	512	571	589	635
Af: Technische kosten 3)	292	271	316	356	406	468	499
Arbeidsopbrengst	148	210	207	156	165	121	136
Waarvan:							
- deel/soc. lasten	148	170	174	158	169	163	179
- nettoresultaat	+0	+40	+33	-2	-4	-42	-43

1) Voorlopige cijfers.

2) Inclusief overige opbrengsten.

3) Alle kosten excl. deel, soc. lasten, proviand, graailoon en vakantiegeld.

Tabel 6.2 Resultaten per manjaar (in 1000 gld, geldswaarde 1983)

Jaar	Besomming	Afschr/ rente	Overige kosten	Arbeids- opbrengst	Waarvan: Deel/soc. last.	Nettores.
1972	180	31	60	89	72	+17
1973	197	37	73	87	77	+10
1974	177	50	84	43	61	-18
1975	184	48	86	50	63	-13
1976	196	47	92	57	66	-9
1977	204	42	93	69	69	+0
1978	219	35	89	95	77	+18
1979	233	38	103	92	77	+15
1980	217	35	116	66	67	-1
1981	228	38	124	66	68	-2
1982	230	45	138	47	63	-16
1983	241	49	140	52	68	-16

Tabel 6.3 Totaalresultaat van de grote zeevisserij (mln gld)

	1977	1978	1979	1980	1981	1982 ¹⁾	1983 ¹⁾
Aantal schepen	42	41	29	26	25	27	28
Motorvermogen (1000 pk)	66	65	52	50	56	60	66
Inhoud schepen (1000 BRT)	17	16	13	13	14	16	18
Aantal opvarenden	580	568	416	419	468	494	524
Olieverbruik (mln liters)	45	39	40	37	44	54	57
Besomming 2)	101	92	90	98	144	173	192
Af: Technische kosten 3)	65	58	60	70	88	110	122
Arbeidsopbrengst	36	34	30	28	56	63	70
Waarvan:							
- deel/soc. lasten	36	33	32	34	47	56	63
- nettoresultaat	+0	+1	-2	-6	+9	+7	+7
In gulden van 1983:							
Besomming 2)	136	120	112	115	157	178	192
Af: Technische kosten 3)	87	76	75	82	96	113	122
Arbeidsopbrengst	49	44	37	33	61	65	70
Waarvan:							
- deel/soc. lasten	49	43	40	40	51	58	63
- nettoresultaat	+0	+1	-3	-7	+10	+7	+7

1) Voorlopige cijfers.

2) Inclusief overige opbrengsten.

3) Alle kosten excl. gages, sociale lasten en proviand.

Tabel 6.4 Totaalresultaat van de mosselcultuur (mln gld)

	77/78	78/79	79/80	80/81	81/82 1)	82/83 1)	83/84 2)
Aantal bedrijven	80	80	79	79	79	78	77
Aantal schepen	85	83	82	82	82	82	81
Motorvermogen (1000 pk)	22,5	22,7	23,7	24,8	25,4	25,9	26,2
Aantal opvarenden	269	261	253	255	245	238	238
Besomming 3)	27,3	41,4	53,1	56,8	35,9	40,6	41,6
Af: Technische kosten 4)	11,7	16,0	18,4	19,9	22,4	23,2	22,3
Arbeidsopbrengst	15,6	25,4	34,7	36,9	13,5	17,4	19,3
Waarvan:							
- loon/soc. lasten	6,4	8,1	9,2	9,9	10,5	10,9	11,2
- nettoresultaat	+9,2	+17,3	+25,5	+27,0	+3,0	+6,5	+8,1
In gulden van 1983:							
Besomming 3)	36,7	53,5	65,8	66,1	39,1	41,8	41,6
Af: Technische kosten 4)	15,7	20,8	22,9	23,2	24,3	23,9	22,3
Arbeidsopbrengst	21,0	32,7	42,9	42,9	14,8	17,9	19,3
Waarvan:							
- loon/soc. lasten	8,6	10,4	11,3	11,5	11,5	11,2	11,2
- nettoresultaat	+12,4	+22,3	+31,6	+31,4	+3,3	+6,7	+8,1

1) Voorlopige cijfers.

2) Raming.

3) Inclusief overige opbrengsten.

4) Alle kosten excl. loon en sociale lasten.

Tabel 6.5 Totaalresultaat van de zeevisserij en de mosselcultuur (mln gld)

	1977	1978	1979	1980	1981	1982	1983 1)
Aantal opvarenden	3010	3026	2912	3033	3212	3294	3398
Besomming 2)	456	506	566	595	703	786	869
Af: Afschr/rente	93	86	94	99	118	151	174
Over. technische kosten	201	199	241	297	364	438	469
Arbeidsopbrengst	162	221	231	199	221	197	226
Waarvan:							
- loon/soc. lasten	153	172	181	180	213	225	254
- nettoresultaat	+9	+49	+50	+19	+8	-28	-28
In guldens van 1983:							
Besomming	612	654	701	693	767	809	869
Af: Afschr/rente	125	112	116	115	129	156	174
Over. technische kosten 3)	269	256	299	347	397	450	469
Arbeidsopbrengst	218	286	286	231	241	203	226
Waarvan:							
- loon/soc. lasten	205	223	224	209	232	232	254
- nettoresultaat	+13	+63	+62	+22	+9	-29	-28

1) Voorlopige cijfers.

2) Inclusief overige opbrengsten.

3) Alle kosten excl. afschr/rente, deel/loon, soc.lasten, proviand, graailoon en vakantiegeld.

7. Financiële positie van de kottervisserij

In 1983 namen de investeringen in de kottervisserij duidelijk toe in vergelijking met 1982. Het aantal nieuw in de vaart gebrachte kotters steeg van 24 tot 30, waardoor het totaal jaarlijks geïnvesteerde bedrag toenam van f 109 mln. in 1982 tot f 164 mln in 1983. In samenhang met de jaarlijkse investeringen is het vreemd vermogen op lange termijn sinds 1979 regelmatig toegenomen, tot naar schatting f 457 mln. aan het eind van 1983.

De nieuwbouwactiviteiten sinds 1979 hebben ingrijpende gevolgen gehad voor de financiële positie van de afzonderlijke bedrijven. Dit komt duidelijk naar voren in de toename van het gemiddeld vreemd vermogen op lange termijn per bedrijf: van f 327.000 in 1979 tot f 884.000 (geraamd) aan het eind van 1983 (tabel 7.1).

Dit vreemd vermogen per bedrijf vertoont geen normale verdeling. Rondom het genoemde gemiddelde is niet de grootste groep geconcentreerd. Dit hangt samen met het relatief geringe aantal middelgrote schepen in de kottervisserij. Deze groep (301-1100 pk) omvatte in 1983 142 bedrijven, tegenover 204 kleinere en 161 grotere bedrijven. Door deze verdeling naar bedrijfsgrootte zijn er relatief veel bedrijven met een vreemd vermogen minder dan f 250.000 of meer dan f 1 mln.

De voortgaande toename van het vreemd vermogen leidt tot een steeds hoger niveau van financieringsverplichtingen. Tabel 7.2 geeft hiervan een indruk in de vorm van getaxeerde bedragen voor aflossing en rente. De rentedaling in 1983 heeft deze toename wat gematigd en vooral hierdoor kwam het tekort op kasbasis minder ongunstig uit dan in 1982. Uit het tekort van f 12 mln. in 1983 blijkt toch echter dat in een niet onbelangrijk aantal gevallen het aflossingsschema van 10 jaar voor een nieuw en 8 jaar voor een tweedehands schip niet kan worden nagekomen. Omdat een aflossingstermijn van 15 jaar voor een nieuw schip ook niet ongebruikelijk is, is ook nog een taxatie gemaakt van de aflossingsbedragen op basis van deze langere looptijd. Voor tweedehands schepen is hierbij 12 jaar in aanmerking genomen. Dan blijkt dat dit aflossingsniveau sterk daalt en wel zodanig dat het tekort van f 12 mln. omslaat in een (veronderstelde) positieve netto kasstroom van f 16 mln. Een 50% langere looptijd voor het vreemd vermogen heeft dus een zeer sterke invloed op het niveau van de aflossingsverplichtingen. Overigens is een looptijd van 15 jaar voor een nieuw schip nog niet onverantwoord lang te noemen in relatie tot de technische levensduur van de schepen.

De gevoeligheid van het aflossingsniveau voor de looptijd blijkt ook uit tabel 7.3. Op basis van 10 en 8 jaar blijken alleen

de kleine bedrijven (300 pk en minder) en de bedrijven met meer schepen in doorsnee aan hun financieringsverplichtingen te kunnen voldoen. De alternatieve berekening op grond van 15 en 12 jaar wijst uit dat liquiditeitsproblemen vooral in de middengroepen (301-1100 pk) zijn geconcentreerd. Er bestaan sterke aanwijzingen dat dit mede samenhangt met het investeringsgedrag in deze categorie. Van de vloot van 301-1100 pk per eind 1983 is 60% (!) in de jaren 1979-1983 tweedehands aangeschaft. En bedrijven die in tweedehands schepen investeren blijken in het algemeen relatief moeilijk aan hun financieringsverplichtingen te kunnen voldoen. Bovendien is in deze categorie de minder gunstige liquiditeit van een aantal rondvis vissers uit de CAO-groep een niet te verwaarlozen factor.

Resumerend kan dus gezegd worden dat de kotterbedrijven in 1983 over het algemeen redelijk aan hun financieringsverplichtingen konden voldoen. Liquiditeitsproblemen zijn het meest opgetreden bij middelgrote bedrijven.